

so ga l. 1735.; liv se je pokazil, zvonja niso mogli rabiti, nikdar niso zvonili z njim. Obesili so ga pa vendarle na leseno stebrovje pred Ivanom Velikim. Dve leti kasneje, ob velikem požaru, je padel na tla, pri čemer je odletel mogočen kos, da ima car-kólokol veliko luknjo. Zvon je obležal na tleh in se je bolj in bolj vdiral v zemljo, razmehčano od dežja, da ga slednjič skoraj ni bilo več videti. Po sto letih so ga dvignili, postavili na sedanjí granitni oder, odbiti kos pa položili na tla in prisolnili k podstavu. Kako velik je ta »košček«, se prepričamo, če pomislimo, da je tako visok kot odrasel človek in da tehta 11.000 kg, mnogo več nego največji zvon v naših krajih.

Na trgu pred Ivanom Velikim nas zadržujejo razni nadležniki: prodajalci razglednic, zgovorni ciceroni, limonadar in slaščičar, pa tudi slepi in

Moskva: Spomenik Aleksandra II.

kruljevi berači. Vsi lazijo za tujcem, da bi mu izvabili kar največ kopejk.

Za Ivanom Velikim stoje tri slavne moskovske katedrale: Uspenskij, Arhangel'skij in Blagovješčenski sabór; v prvi kronajo carje, v drugi so jih pokopavali, v tretji so jih poročali in krščevali prince.

Najiminitnejši med njimi je Uspénskij sabór (cerkev Marijinega Vnebovzetja). Tu je svojčas gospodoval vserusijski patriarh. Ko je naraščala moč ruskega carstva, so tudi moskovski nadškofje dobivali vedno večjo oblast. Ruska cerkev je izšla iz grške carigradske. Sčasoma so se pa Rusi osvobodili grške cerkvene nadoblasti in l. 1589. je takratni car moskovskega nadškofa proglasil za »patriarha«, t. j. za neodivsnega cerkvenega poglavarja vseh Rusov. Patriarhi so se pa ohranili samo dobrih 100 let. Ko je l. 1700. umrl deseti patriarh, je Peter Veliki kot najvišjo cerkveno oblast ustanovil svetí sinod in s tem zatrl

moskovski patriarhat. Uspenskij sabor je pa vendarle še vedno prva, najiminitnejša ruska cerkev. — Znano je to svetišče, ker se v njem od Ivana Groznege dalje mazilijo in kronajo ruski carji, kar se vselej izvrši z največjo slovesnostjo. — Stolnica je obenem grobnica nekdanjih patriarhov. V ozadju cerkve stoje na tleh kamnite rakve; bronaste plošče naznanjajo ime in kratke podatke cerkvenega kneza, ki v rakvi počiva.

Cerkev sama je temna in vsa poslikana; celo z mogočnih stebrov nas pozdravljajo visoke postave ruskih svetcev. Silno bogat je ikonostas; ves blešči v zlatu in dragih kamenih; pravijo, da tehta zlato vsega ikonostasa 5400 kg. Posebno imenitna je ikona Božorodice na levi strani »svetih« vrat, podoba, ki je znana pod imenom: Vladimir'ska Mat' božja. Pravoslavni trdijo, da je podobno naslikal sam sv. Lukež in jo z dvema drugima pokazal Mariji; ta pa je rekla: »Odslej me bodo blagrovali vsi rodovi,« in je pristavila: »Blagoslov mojega Sina in moj bodi s temi ikonami!«¹ Iz Carigrada so sliko prinesli v Kijev, odtod v mesto Vladimir, odkoder ima tudi svoje ime, pozneje šele v Moskvo. Pravoslavni jo visoko časte. Vsa je v zlatu in dragih kamenih, tako da se zlati okvir ceni na 200.000 rubljev, biseri v kroni pa na 30.000 rubljev. Ko so Francozi ropali po mestu, so okradli tudi ta ikonostas; kazaki pa so jim plen ugrabili ter ga vrnili Uspenskemu saboru.

Arhángelskij sabór (cerkev sv. nadangela Mihaela) je campo santo moskovskih knezov in carjev. Rakve stoje ob stenah, so iz opeke in so pokrite z leseno streho; na kamnitih ploščah ob strani beremo, kdo da počiva v sarkofagu. Tod so pokopali v 47 grobovih vladarje do Petra Velikega, ki je zase in za naslednike izbral kot grobišče vojaško cerkev petropavlovske trdnjave v Petrogradu.

Blagovjéščenski sabór (cerkev Marijinega Oznanjenja) z devetimi kupolami je dvorna cerkev in je s hodnikom v zvezi z veliko carsko palačo. Tod so krščevali prince, tod je carska rodovina prisostvovala liturgiji, tod so se poročali člani vladarske rodovine. Odkar stoluje car v Petrogradu, je izgubila cerkev svoj pomen, je pa še vseeno bogato okrašena.

Tri katedrale na malem prostoru so ruska posebnost. Vse tri pa so v tesni zvezi s carskim dvorom. Nehote se človeku vzbuja misel, da je v Rusiji cerkev samo nekaj privesek države.

(Dalje.)

¹ Ruski popis Uspenskega sabora.